

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОСТІ В МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ ПІДЛІТКІВ

У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми формування міжособистісних стосунків в підлітковому віці. Розкриті елементи міжособистісних стосунків. Зроблений аналіз екології психічного стану, екологічності групи та поняття екофасилітації. Розкриті психологічні основи понять дружба, кохання, захоплення, платонічна любов.

В експериментальній частині було проаналізовано психологічні особливості інтимних стосунків та їх формування в підлітковому віці. Автором пропонується новий підхід до вивчення кохання у підлітковому віці, який розкриває взаємозв'язки кохання та кольору. Представлено психодіагностичну програму вивчення кохання та дружби та результати експериментального дослідження.

Ключові слова: *підлітковий вік, дружба, кохання, ідеальний друг, міжособистісні стосунки, інтимні стосунки, екологічність, екологічна група.*

Постановка проблеми. Підлітковий вік є перехідним періодом від дитинства до зрілості. Якісні зміни, що відбуваються в інтелектуальній та емоційній сфері особистості підлітка (інтенсивний нерівномірний розвиток і ріст організму, особистісні новоутворення та ін.), породжують новий рівень його самосвідомості, потреби у самоствердженні, рівноправному і довірливому спілкуванні з ровесниками і дорослими. Інтенсивний статевий розвиток зумовлює виникнення статевого потягу і пов'язані з ним переживання й інтереси. Особливо актуальною є проблема формування інтимних стосунків в підлітковому віці.

Міжособистісні стосунки – це сукупність об'єктивних зв'язків та взаємодій між особами, які належать до певної групи. Характерною ознакою міжособистісних є їх емоційне забарвлення. Отже, ми можемо визначити їх як взаємини людей, що формуються в процесі безпосередньої взаємодії в групі, мають неформальний характер і містять емоційно забарвлену та обоюдно значущу оцінку по спілкуванні. Типи міжособистісних стосунків: дружні, інтимні, сімейні [3].

Важливим фактором для формування позитивних стосунків серед підлітків є екологічна група, тому, що багато інформації про інтимні стосунки формуються за межами сім'ї.

Екологічними можна назвати такі групи, де всі учасники відкриті для допомоги і розуміння, готові домовитися про спільні цілі, для створення нових сенсів та цінностей і таким чином, збагатити свої індивідуальність.

З метою більш ґрунтовного вивчення проблеми екологічності міжособистісних стосунків у підлітків було проведено вивчення психологічних особливостей інтимних стосунків у підлітковому віці.

Основний викладений матеріал. В українській мові існує специфіка вживання терміна «відносини» і «стосунки». Термін відносини (зв'язки, взаємозв'язки – ділові, офіційні) вживають, коли йдеться про зв'язок між об'єктами чи явищами (міждержавні відносини, виробничі зв'язки тощо).

Поняття стосунки (взаємини, взаємовідносини - між людьми) використовуються тоді, коли мають на увазі зв'язок між суб'єктами (людьми) у процесі спілкування.

Термін відносини увів ще Арістотель для відображення певного способу буття людини та пізнання нею навколишнього світу. За позицією В.М. М'ясищева, відносини – це інтегральна система вибіркового свідомих зв'язків особистості з різними сторонами об'єктивної дійсності, яка виражається в діях, реакціях і переживаннях людини та відображає її основні потреби й інтереси [10].

Тема міжособистісних відносин розглядається в роботах Абрамової Г.С., Амрекулової Н.А., Бодальова О.О., Коломінського Я.Л., Столяренко Л.Д., Рогової Є.І., Дж. Морено [3; 6;10].

Міжособові стосунки — це **система** настановлень, орієнтацій, очікувань, **стереотипів** і інших диспозицій, через які люди сприймають і оцінюють один одного.

У психології відносини однієї людини до іншої як особливий предмет досліджувалися досить широко. У цих дослідженнях можна виділити три основні контекстуальні напрями:

Пізнавальні відносини - інша людина як предмет пізнання. Найбільш яскраво цей напрям представлений в роботах О.О. Бодальова і його послідовників, в цьому контексті інша людина виступає як предмет сприйняття, розуміння чи пізнання [1; 3].

Емоційні відносини (або атракції) - інша людина як предмет симпатії. Головним завданням робіт цього напрямку є вивчення детермінації емоційних відносин між двома людьми на різних етапах розвитку цих відносин [10].

Практичні відносини - інша людина як предмет впливу. Цей напрям найбільш наближеним до практики людських відносин і розвивається, в основному, в руслі психотерапії [8;7].

Надзвичайна суб'єктивна значущість відносин між підлітками різної статі привертала увагу багатьох психологів та психотерапевтів різних напрямів. Такі відносини описувалися і досліджувалися в

психоаналізі, біхевіоризмі, когнітивній та гуманістичній психології, транзактному аналізі.

У рамках гуманістичного напряму психотерапії вітчизняним ученим

П. В. Лушиним запропоновано екофасилітативний підхід. Концепція цього підходу ґрунтується на розкритті особистісних змін, що виникають під час переходу особистості, яка знаходиться в умовах кризи, до нової ідентичності, тобто змінах у системі її уявлень про саму себе чи спосіб власного життя [7].

Таким чином, екофасилітативний підхід П. В. Лушина описує процес змін особистості в період кризи як перехід від застарілої ідентичності до нової, більш пристосованої до умов зовнішнього середовища. Екологічна фасилітація, розроблена П. В. Лушиним, – це модифікація концептуальних положень фасилітації, запропонована К. Роджерсом. Відповідно до уявлень К. Роджерса, фасилітація – це необхідність створення середовища для абсолютно позитивного сприйняття особистості іншого. Крім того неможливо створити позитивний клімат для прийняття особистості іншого, не приймаючи себе [8].

«Екологія», «екологічність» – ці слова у багатьох людей, пов'язаних з природою та захистом навколишнього середовища. Але існує мало-відоме значення – екологія психічного стану. Так зване «психологічне забруднення» може бути пов'язане в першу чергу із зневажливим і маніпулятивним ставленням до власної психічної природи, що відбивається в дії і поведінці людини по відношенню до родичів і друзів, в способі життя і спілкуванні з іншими людьми [7].

Дослідженнями психологічних проблем дитячої та юнацької сексуальності займалися Д.Н. Ісаєв, В.Є. Каган, С.І. Сельверова, Л.Я. Верб, Л.Я. Свядош, Т.К. Юферева, Т.В. Говорун [2; 4;5;11].

Матеріали досліджень цих вчених свідчать про те, що найбільш кризовим з точки зору девіацій поведінки, і зокрема сексуальної, є підлітковий вік (а саме віковий інтервал від 13 до 15 років). За даними І.С. Кона, певні властивості поведінки та розвитку підлітків свідчать про те, що у цьому віці міжстатеві відносини виходять на перший план у ієрархії цінностей. Статевий розвиток у підлітковому віці – це стрижень, навколо якого структурується самосвідомість юної особистості [11].

Психологи вважають, що людина повинна розрізняти захоплення, закоханість і любов[6,с.91].

Часто підлітки вважають любов'ю захоплення і закоханість. Їм деколи важко буває відрізнити любов від іншого схожого відчуття. Дівчатка, як правило, вперше закохуються в акторів, героїв, вчителя фізкультури або відмінника з класу, – вибір абсолютно непередбачуваний. Перша закоханість хлопчика не так жорстко прив'язана до

віку, але до 13 років хоч по разу закохувалися переважна більшість хлопчиків. Зовні платонічні переживання нерідко виявляються в збиранні портретів «героя» або предметів, що належать йому. Якщо об'єкт закоханості досяжний, здійснюються безглузді, раптові витівки з метою звернути на себе увагу. Любовні записки і ніжні листи бувають дуже наївними і, в той же час, надмірно відвертими, просто по незнанню правил пристойності дорослих. До речі, в більшості своїй ці твори нікому не відправляються, і або знищуються, або накопичуються в затишному місці [4, с. 79].

У цьому періоді, не дивлячись на могутню емоційну напругу, супроводжуючу перші кроки в світ близьких відносин, ще немає сексуального відтінку, як прагнення до статевої близькості. Навпаки, нерідко навіть натяк на тісне спілкування голих тіл за участю статевих органів здатний зруйнувати країну романтичних мрій підлітка, зробити його погляди цинічними, тобто можливе «психологічне забруднення».

Учені підраховали, що в середньому одна юнацька закоханість продовжується 12 - 14 днів. Але в цей короткий термін вміщається безліч подій: підліток вибирає, в кого закохатися, відшукує привабливі риси в обранці, знаходить шляхи для знайомства і зближення, підтримує відносини, демонструючи свої позитивні якості, нарешті, переживає закінчення відносин. Адже це ціле життя! І дуже добре, що таке відбувається - людина в легких умовах набирається досвіду, який дуже стане в нагоді йому, коли все стане дуже серйозно [6, с.164].

При захопленні, закоханості і любові ми відчуваємо схожі емоції і відчуття. Проте розрізнити їх все-таки можна, і кращий порадник в цьому - час. Закоханість може протікати довго, і здається, що це саме та людина, з якою хочеться пов'язати своє життя. Але проходить час, і люди залишаються просто добрими друзями. Тому порада старших «не поспішати» не позбавлена здорового глузду.

Юнацькі мрії про любов відображають перш за все потребу в емоційному теплі, розумінні, душевній близькості. В цей час часто не співпадають потреба в саморозкритті, людської близькості і чуттєвість, пов'язана з фізичним дорослішанням.

З одного боку, юнацька мрія про любов і уявлення про ідеальну любов часто позбавлені сексуального змісту. З іншого боку, в підлітковому середовищі (13-15 років) нерідкі «брудні» розмови, сальні анекдоти. Порнографічні картинки викликають у підлітків підвищений інтерес, дозволяють їм «заземлити», «понизити» еротичні переживання, що хвилюють їх, до яких вони психологічно і культурно не підготовлені. Дорослі часто вважають, що це властиво тільки «зіпсованим» хлопчикам. Насправді і «брудний» секс, і «піднесений» ідеал прекрасної коханої можуть існувати в свідомості одно-

го і того ж підлітка (пригадаємо А. С. Пушкіна, М. Ю. Лермонтова, В. У. Вересаєва, Д. Апдайка і ін.).

Підлітковий цинізм коробить дорослих, але треба враховувати, що обговорення «заборонених» питань (до них відноситься не тільки секс, але і багато інших переживань, пов'язаних з фізіологічними змінами в підлітковий період) з однолітками дозволяє зняти напругу, що викликається такими розмовами, і частково розрядити його сміхом. Проте слід турбуватися не тільки про тих, хто веде «брудні» розмови, але і про тих, хто мовчки слухає: саме ці хлоп'ята, нездатні виразити і «заземлити» смутні переживання, що хвилюють їх, часто виявляються найбільш вразливими і ранимыми [4, с. 79].

Статеве дозрівання надає сильну, хоча і не завжди усвідомлювану, сексуальне забарвлення всім юнацьким переживань і інтересам. Справа зовсім не в «фізіологічних потребах» самих по собі. Зріла статева любов являє собою гармонійну єдність чуттєвого (еротичного) потяги і потреби в глибокому особистісному спілкуванні і злиття з коханою людиною. Але ці два потяги дозрівають не одночасно. Хоча дівчата раніше дозрівають фізіологічно, у них на перших порах потреба в ніжності, ласці, емоційному теплі виражена сильніше, ніж у фізичній близькості. У хлопчиків, навпаки, в більшості випадків раніше з'являються чуттєво-еротичні потягу.

Що ж стосується потреби в духовній інтимності, то вона виникає у юнаків дещо пізніше, ніж у дівчат, і направляється спочатку на одного власного статі, з яким юнака пов'язує спільність життєвих переживань. Звідси відома роздвоєність юнацької свідомості. З одного боку, воно повно своєрідного дифузного еротизму; сексуальні фантазії іноді персоніфікуються в уявному або реальному образі (часто груповому, загальному для цілої групи хлопців), який сприймається виключно як сексуальний об'єкт, позбавлений інших людських якостей. З іншого боку, юнакові властиво дуже боязке і цнотливу ставлення до дівчини, що викликає у нього ніжні почуття. Експериментальні дослідження показують, що хоча і юнаки, і дівчата 15-18 років відчувають психологічні труднощі, тривогу і напруженість у спілкуванні один з одним, у юнаків ця напруженість значно вище, ніж у дівчат, які відчувають себе більш впевнено.

Більш раннє статеве дозрівання, природно, означає збільшення числа і підвищення ступеня серйозності шкільних «романів», пред'являючи тим самим підвищені вимоги до педагогічній майстерності та такту вчителя. Крім медико-гігієнічної статевої освіти, необхідно всебічне моральне виховання, яке не зводиться до системи заборон і замовчування статевої проблем. Існує певна залежність між ставленням людини до самої себе і ставленням його до інших [5, с. 186].

Людина з більш розвиненим самосвідомістю і високим самопо-

вагою має набагато більше шансів на глибоку і стійку дружбу, ніж той, хто «відкидає» сам себе. Ця залежність відноситься і до сфери сексуальних відносин: чоловіки з низьким самоповагою набагато частіше сприймають жінку тільки як сексуальний об'єкт, ніж чоловіки з високим самоповагою.

Матеріали експериментального дослідження. Дослідження проводилося в загальноосвітній школі №3 міста Вінниці було охоплено 44 дітей, віком 13-14 років.

Були використані методики: опитувальна анкета «Розуміння дружби і кохання у підлітковому віці»; самооцінювана методика «Мій ідеальний друг»; проєктивна методика «Любов у кольорові».

Проаналізувавши результати проведених методик, можна зробити такі висновки. Значущість бажаних якостей ідеального друга, що фігурували в самооцінюваній методиці виявилися різними для хлопців і для дівчат, що можна побачити з узагальнених і зведених в таблицю 1. даних:

аналізуючи дані рейтингу якостей за таблицею 1 ми можемо спостерігати певні відмінності в представленні про риси «ідеального друга» у хлопців та дівчат: у хлопців ідеальний друг повинен володіти такими якостями, як I - мужність, II - надійність, III - відкритість, IV - бережливість, V - почуття гумору, а такі особистісні якості як: XVI - стриманість, XVII - привабливість, XVIII - охайність, XIX - дисциплінованість, XX - відповідальність є необхідними але менш значимими. Серед дівчат ми виявили такі якості ідеального друга: I - альтруїзм, II - здатність зрозуміти, III - чуйність, доброта, IV- емпатичність, V - надійність і менш значимі якості такі як: XVI - стриманість, XVII - оптимістичність, XVIII - самостійність, XIX - дисциплінованість, XX - працелюбство.

Усе це дає змогу зробити висновок, що у дівчат не лише раніше виникає потреба в інтимній індивідуалізованій дружбі, але й взагалі дружба більшою мірою, ніж у хлопців, орієнтована на емоційно-експресивні цінності.

Таблиця 1

Результати рангування за методикою «Мій ідеальний друг»

Якість	Місце в ієрархії оцінювання	
	юнаки	дівчата
Мужність	I	XV
Чуйність, доброта	XV	III
Самостійність	VI	XVIII
Працелюбство	XIII	XX
Привабливість	XVII	XII
Комунікабельність	XIV	VIII
Життєрадісність	XI	VI

Здатність зрозуміти	VII	II
Емпатичність	VIII	IV
Почуття гумору	V	X
Ввічливість	IX	XI
Надійність	II	V
Охайність	XVIII	IX
Дисциплінованість	XIX	XIX
Стриманість	XVI	XIII
Відкритість	III	XIV
Альтруїзм	X	I
Бережливість	IV	XVI
Оптимістичність	XII	XVII
Відповідальність	XX	VII

Проаналізувавши відповіді за анкетною «Розуміння дружби та кохання у підлітковому віці» можна говорити про те, що саме у підлітковому віці почуття дружби, спілкування виходить на перший план.

На запитання: «Що таке дружба?» були отримані такі відповіді: дружба це коли дві людини відкривають свої таємниці; просить поради коли це необхідно; це зв'язок між людьми, які прагнуть краще пізнати один одного; допомога і підтримка; коли люди допомагають один одному, мають спільні інтереси; дружба – це довіра людині; це підтримка людини у важку хвилину; дружба – це коли дві людини мають спільні інтереси і їм добре разом.

Тому з вище сказаного можна зробити такий висновок, що дружба у підлітковому віці займає особливе місце. Підлітки намагаються знайти друга, якому можна довіритись і відчутти підтримку. Вони прагнуть до спілкування як і з ровесниками так і старшими.

Також була виявлена така особливість, що у дівчат більшою мірою простежується тенденція і прагнення до спілкування з протилежною статтю ніж у хлопців. Це може бути пов'язано з тим, що у дівчат фізіологічний розвиток іде швидше і тому у них прагнення взаємодій з протилежною статтю виникає раніше.

Також на запитання: «Що таке кохання?» більшість дітей давали достатньо повну відповідь, а саме: -кохання-це зв'язок між двома людьми; - це взаємне до протилежної статі; - це коли дві людини мають однакові почуття одна до одної;- це коли тобі людина подобається така, яка вона є не зважаючи на її недоліки; кохання це почуття, які хлопець відчуває до дівчини, а дівчина до хлопця; я не знаю; це коли ти постійно смієшся, хочеш жити і метелики в животі ніколи не сплять.

Особливо відкриті і обдумані відповіді простежуються у дівчат, що може свідчити про певну готовність до кохання і прагнення переживати ці почуття. У стосунках з ровесницями хлопці, зазвичай, соромливі і скуті. Тому дівчата часто дивляться на них зверхньо. В процесі нашого опитування близько 90 % дівчат віком 13-14 визнали втрату інтересу до своїх однокласників і посилення його до старших хлопців. У них домінує потяг до закоханості.

Що ж говорить про хлопців, то в них не має чітко вираженого бажання переживати кохання, можливо в силу того, що відчують не впевненість чи соромливість при спілкування з дівчатами але при цьому у хлопців виражена потреба у дружбі, а саме в підтримці, довірі та розумінні і без сумнівно ця потреба виникає не лише мати друга-хлопця але й дівчину-подругу.

За допомогою методики «Стиль кохання» нами було досліджено, який саме із шести стилів переважає у підлітків.

З узагальнених результатів, у найбільшій кількості підлітків домінує такий стиль кохання, як строге (25%). Цьому стилеві характерний синій колір і кохання характеризується як спокійне, тепле та надійне тобто кохання-дружба.

Наступним за кількістю вибраних кольорів є фіолетовий. Цей стиль має назву арапе (22%). Йому характерна безкорисливе кохання-самовіддача.

Наступні два кольори, такі як, оранжевий (манія) і зелений (прагма) обрало однакова кількість підлітків (20%). Любов-маній притаманна ірраціональна любов-одержимість, і залежність від об'єкту ваблення.

Також таких два стиль, як любов – людус (характерний жовтий колір) (16,5%) і любов-ера (червоний колір) (16,5%) для яких є характерним не глибина і не стійкість почуттів але при цьому виняткова любов-захоплення і прагнення до повного фізичного задоволення, обрала найменша кількість підлітків.

Це може свідчити про те, що у підлітковому віці, кохання несе певну «дитячість», душевну близькість, розуміння, підтримку. Людина ще сама не розуміє чого хоче від партнера по спілкуванні і тому не мається на меті повне заглиблення у почуття кохання, осмислення свого відношення.

Висновок. На основі аналізу літературних джерел було встановлено, що в підлітковому віці інтенсивно формуються інтимні стосунки. Важливим є те, щоб формування інтимних стосунків відбувалися в екологічних групах.

Крім того кохання у підлітковому віці, ценовий етап у зміні свідомості підлітка про образ партнера протилежно статті. У цей період змінюється потреба і емоційна сфера особистості підлітка. Він прагне все до більшого і тісного взаємозв'язку з однолітками, однокласниками

,а особливо особами протилежної статті.

Особлива тенденція до переживання почуттів кохання спостерігається у дівчат. Юнаки меншою мірою, ніж дівчата, прагнуть до переживання кохання. Для них більшою цінністю і орієнтацією при спілкуванні є пошук друга, з тенденцією до друга протилежної статті.

Перший досвід який підліток здобуває у коханні несе у собі дуже велике значення, воно визначає цінність першого кохання, кохання-дружби, яке в подальшому в тій чи іншій мірі впливає на всі інші стадії цього процесу.

Крім медико-гігієнічної статевої освіти, необхідно всебічне моральне виховання та формування екофасилітивних голограм.

Список використаних джерел

1. Бодалев А. А. Восприятие и понимание человека человеком / А.А. Бодалев - Л.: ЛГУ, 1982. – 348с.
2. Божович Л.І. Особистість та її формування в дитячому віці / Л.І. Богович - М.: Мысль, 1968.- 255с.
3. Відносини між однолітками в групі дитячого саду (досвід соціально-психологічного дослідження) / під ред. Т. А. Рєпін / М, Педагогіка, 1978.
4. Волков Б.С. Психология подростка / Б.С.Волков – М.: МГУ, 2002. – 149с.
5. Выготский Л.С. Педология подростка / Л.С. Выготский – М.: Мысль, 1994. – 356с.
6. Головаха Е.Й., Паніна Н.В. Психологія людського розуміння / Е.Й. Головаха, Н.В. Паніна – К.: Либідь, 2005.- 245с
7. Лушин П. В. О психологии человека в переходный период : Как выживать, когда все рухнет? / Лушин П. В. – К. : Наук. світ, 2007. – 205 с.
8. Роджерс К. Взгляд на психотерапию : становление человека / Роджерс К. – М. : Наука, 1994. – 480 с.
9. Мастерство психологического консультирования / под. ред. А. А. Бадхена, А. М. Родиной. – СПб. : Речь, 2006. – 240 с.
10. Мясищев В. Н. Личность и неврозы / Мясищев В. Н.- СПб.: Речь, 2007.- 234с.
11. Райс Ф. Психология підліткового та юнацького віку. - СПб. Пітер, 1999.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Bodalev A. A. Vosprijatie i ponimanie cheloveka chelovekom / A.A. Bodalev - L.: LGU, 1982. – 348s.
2. Bozhovich L.I. Osobistist' ta її formuvannja v ditjachomu vici / L.I. Bogovich - M.: Mysl', 1968.- 255s.
3. Vidnosini mizh odnolitkami v grupi ditjachogo sadu (dosvid social'no-psihologichnogo doslidzhennja) / pid red. T. A. Repin / М, Pedagogika, 1978.
4. Volkov B.S. Psihologija podrostka / B.S.Volkov – M.: MGU, 2002. – 149s.

5. Vygotskij L.S. Pedologija podrostka / L.S. Vygotskij – M.: Mysl',1994. – 356s.
6. Golovaha E.J., Panina N.V. Psihologija ljuds'kogo rozuminnja / E.J. Golovaha , N.V. Panina – K.: Libid', 2005.- 245s
7. Lushin P. V. O psihologii cheloveka v perehodnyj period : Kak vyzhivat', kogda vse rushitsja? / Lushin P. V. – K. : Nauk. svit, 2007. – 205 s.
8. Rodzhers K. Vzglyad na psihoterapiju : stanovlenie cheloveka / Rodzhers K. – M. : Nauka, 1994. – 480 s.
9. Masterstvo psihologicheskogo konsul'tirovanija / pod. red. A. A. Badhena, A. M. Rodinoj. – SPb. : Rech', 2006. – 240 s.
10. Mjasishhev V. N. Lichnost' i nevrozy / Mjasishhev V. N.- SPb.: Rech',2007.- 234s.
11. Rajs F. Psihologija pidlitkovogo ta junac'kogo viku. - SPb. Piter, 1999.

Комар Т. Психологические основы экологичности в межличностных отношениях подростков

В статье осуществлен теоретический анализ проблеме формирования межличностных отношений в подростковом возрасте. Раскрыты элементы межличностных отношений. Сделан анализ экологии психического состояния, экологичности группы и понятия экофасилитации. Раскрыты психологические основы понятий дружба, любовь, увлечения, платоническая любовь.

В экспериментальной части были проанализированы психологические особенности интимных отношений и их формирования в подростковом возрасте. Автором предлагается новый подход к изучению любви в подростковом возрасте, который раскрывает взаимосвязи любви и цвета. Представлены психодиагностическую программу изучения любви и дружбы и результаты экспериментального исследования.

Ключевые слова: подростковый возраст, дружба, любовь, идеальный друг, межличностные отношения, интимные отношения, экологичность, экологическая группа.

Komar T. Psychological foundations of ecological compatibility in interpersonal relations of adolescents

The theoretical analysis of the problem of interpersonal relationships formation in teenage years in the article is presented. The elements of interpersonal relationships are disclosed. The analysis of the mental condition of the ecology, the ecological compatibility of the group and the concept of ecofacilitation is done. The psychological foundations of the friendship, love, admiration, platonic affection concept are revealed.

In the experimental part the psychological features of intimate relationships and their formation in teenage years are analyzed. The new approach to the study of love in teenage years, which reveals the relationships of love and color are suggested. The psychognostic program of love and friendship study and the results of experimental research is represented.

Keywords: teenage years, friendship, love, ideal friend, interpersonal relationships, intimate relationships, ecological compatibility, ecological group.